

Representantforslag 144 S

(2016–2017)

fra stortingsrepresentant Heikki Eidsvoll Holmås

Dokument 8:144 S (2016–2017)

Representantforslag fra stortingsrepresentant Heikki Eidsvoll Holmås om regnskogbevaring og tømmerhogst i DR Kongo

Til Stortinget

Bakgrunn

Norge er initiativtager og største bidragsyter til Central African Forest Initiative (CAFI), som er det viktigste internasjonale initiativet for å støtte regnskogbevaring i Sentral-Afrika. Norge planlegger å bevilge inntil 200 mill. dollar til CAFI fra 2016 til 2020. Det er undertegnet en intensjonsavtale mellom CAFI og DR Kongo som legger føringer for skogsamarbeidet og forpliktelsene til DR Kongo.

Forslagsstiller mener at det er viktig at Norge viderefører sitt engasjement for å bevare regnskogen i DR Kongo og i øvrige land i Sentral-Afrika. DR Kongo er verdens nest største regnskogland, og for å lykkes i arbeidet med å bevare regnskog kreves det omfattende tiltak også i denne regionen.

Forslagsstiller er likevel sterkt kritisk til ett av de sentrale tiltakene som DR Kongo nå ønsker støtte til: industriell tømmerhogst i intakte regnskogområder. Tømmerhogst i den skala dette tiltaket virker å legge opp til, kan øke klimagassutslippene, medføre negative miljøinngrep i intakt regnskog og øke risikoen for avskoging. Dette vil i så fall være i strid med målsettingene i klima- og skogsatsingen, som er å bidra til å redusere klimagassutslipp og bevare naturskogens evne til å binde karbon, og således kunne være i strid med det Stortinget har bevilget disse midlene til.

Regnskogen i DR Kongo består i stor grad av intakte, sammenhengende skogområder, og dette gjør

den svært verdifull. Den lagrer store mengder karbon, har høyt biologisk mangfold, og utgjør selve livsgrunnlaget for millioner av mennesker som bor i skogen og lever av de ressursene som finnes i den.

Det ble i 2002 innført et moratorium på utdeling av nye hogsttillatelser i DR Kongo for å få kontroll over skogsektoren, som var preget av omfattende ulovlig og miljøskadelig tømmerhogst. Dette moratoriet ble bekreftet med en forordning/dekret i 2005. Opphevelsen av moratoriet er blant annet betinget av at en arealplan for skogsektoren er på plass. Dette er også en del av DR Kongos avtale med CAFI. Disse betingelsene er ikke oppfylt.

Greenpeace har ved flere anledninger avslørt at DR Kongos miljømyndigheter har delt ut ulovlige hogstkonsesjoner. Den siste avsløringen kom 1. februar 2017. Hogstselskapene som får slike tillatelser og som driver virksomhet i Kongo, er som regel underselskaper av utenlandske selskaper, med liten lokal forankring. Avsløringene viser at DR Kongos myndigheter ikke har evne eller vilje til å følge regelverket knyttet til tømmerhogst i landet.

Det programmet som det søkes støtte til gjennom CAFI, heter «Sustainable Forest Management». Under dette programmet er det planlagt bevilget 12 mill. dollar (nesten 100 mill. kroner) fra CAFI. Programmet innebærer i praksis subsidiering av industriell hogst i regnskog, gjennom at selskaper får støtte til å oppfylle de minimumskravene som stilles til hogstselskapene i lovverket. Et av programdokumentene beskriver dette som en «redningsstrategi» for hogstindustrien. Programmet skal også arbeide for å oppheve moratoriet og utvide hogstaktiviteten til nye områder i Kongo. Programmet kan derfor bidra til å øke den industrielle tømmerhogsten i Kongo. I tillegg kan programmet i praksis være en trussel mot muligheten for lokalsamfunn til å forvalte egne skogkonsesjoner, Concessions Forestières des Commu-

nautés Locales (CFCL), som ble etablert vedtatt i 2014 etter mange år med påvirkningsarbeid.

Industriell tømmerhogst i intakte regnskogområder har store negative konsekvenser, ingen positive miljøgevinster og bare få og svært midlertidige positive sosiale ringvirkninger. Industriell tømmerhogst i tropisk regnskog er som regel såkalt «selektiv» hogst, der det tas ut noen få arter, med høy kommersiell verdi. Dette innebærer ikke fullstendig ødeleggelse av skogdekket, men krever normalt at det anlegges nettverk av skogsbilveier for å komme fram til de verdifulle trærne. Dette fører til vesentlig større miljøødeleggelse enn det uttaket av tømmer skulle tilsi, fordi en stor del av den omkringliggende skogen ødelegges.

Det er godt kjent at tømmerhogst i intakt regnskog fører til vesentlige utslipp av klimagasser. En nylig utgitt studie av Winrock International dokumenterer at klimagassutslippene fra lovlig, selektiv tømmerhogst i tropisk skog har vært kraftig underestimert. Globalt står denne type hogst for utslipp av litt over 1 GT CO₂ årlig, noe som utgjør rundt 2 pst. av de globale klimagassutslippene. Studien dokumenterer også at industriell, selektiv tømmerhogst er den viktigste driveren av degradering av tropisk skog globalt.

Avhengig av ødeleggelsenes omfang, vil det ta lang tid før karbonlagringen i degradert skog er tilbake på opprinnelig nivå etter tømmerhogst. Uttaket av enkeltarter samt forstyrrelse av det intakte økosystemet fører også til lavere biologisk mangfold, i tillegg til at elver og drikkevann ofte forurenses. Regnskog som er utsatt for selektiv hogst, er mer utsatt for skogbranner og for videre avskoging. Forskning viser at områder som er utsatt for selektiv hogst, ofte blir fullstendig avskoget i ettertid, i stor grad fordi skogsbilveiene åpner for ulike former for aktivitet og tilflytting som gir videre ødeleggelse av skogen.

Selv om tiltak for å redusere de negative miljøkonsekvensene av selektiv hogst, gjennom «Sustainable Forest Management», kan gi noe lavere miljøskade enn hogst som ikke iverksetter noen skadedependente tiltak, vil hogsten likevel være av et omfang som uunngåelig fører til betydelige klimautslipp og andre negative miljøeffekter.

Det argumenteres med at hogsten er viktig for å skape arbeidsplasser og lokal utvikling, og derfor bør gjennomføres på tross av de negative effektene for miljøet lokalt og klimaet globalt. Flere tiårs erfaring med industriell tømmerhogst har imidlertid vist at det i de færreste regnskogland gir positive virkninger for lokalsamfunnet – tvert imot ofte det motsatte. Lokalbefolkningen i intakte regnskogområder er ofte avhengig av jakt, fiske og sanking av ressurser fra skogen, både til mat og inntekt. Disse ressursene forringes og blir mindre tilgjengelig i områder som utsettes

for tømmerhogst, og flere studier konkluderer derfor med at tømmerhogst har negative utviklingseffekter for lokalbefolkning.

Regnskogland med utstrakt korrupsjon og svak statsforvaltning, som DR Kongo, har heller ikke vært i stand til å kontrollere og skattlegge tømmerhogsten effektivt, slik at det også på nasjonalt nivå normalt er liten utviklingseffekt av denne aktiviteten. Hogst-selskapene, som er de som hovedsakelig vil nyte godt av denne støtten, er for det meste eid av europeiske selskaper. Å gi støtte til industriell tømmerhogst i regi av internasjonale tømmergiganter i et land med svakt styresett fører raskt til ytterligere tilsidesettelse av en allerede marginalisert lokalbefolkning, og utplyndring av naturressurser som denne befolkningen lever av, uten å skape vesentlige positive lokale utviklingseffekter.

Den manglende lokale og nasjonale utviklingseffekten av tømmerhogst i regnskogland er anerkjent blant annet i en rapport som Verdensbanken og to internasjonalt anerkjente forskningsinstitusjoner har gitt ut:

«Over the past sixty years, there is little evidence that it [industrial timber production] has lifted rural populations out of poverty or contributed in other meaningful and sustainable ways to local and national development.»

Støtten til «Sustainable Forest Management»-programmet skal om kort tid behandles av styret i det nasjonale REDD-fondet, hvor Norge er representert. Tilsvarende finansiering søkes også gjennom Verdensbankens Karbonfond, der Norge også er største donor gjennom klima- og skogsatsingen. I Karbonfondet vil saken bli behandlet senere i år.

Ethvert land har råderett over sine naturressurser, så det er ikke opp til Norge å bestemme hva DR Kongo eller andre regnskogland skal gjøre. Det sentrale spørsmålet som krever belysning og behandling i Stortinget, er hvorvidt Norge, med sine knappe midler, gjennom klima- og skogsatsingen skal subsidiere internasjonale tømmer-selskaper og gi økonomisk støtte til tømmerhogst i intakte regnskogområder, med de negative ringvirkninger det har på klimagassutslipp, miljø og lokalsamfunn.

Regjeringens klima- og skogsatsing har tre spesifikke mål:

- «1. Å medverke til at det internasjonale klimaregimet er eit effektivt verkemiddel mot CO₂-utslipp frå avskoging og skogdegradering.
2. Å medverke til kostnadseffektive, tidlege og mål-bare reduksjonar i utslipp av klimagassar.
3. Å medverke til å ivareta naturskog for å sikre denne skogen si evne til å binde karbon.»

Fram til i dag har mange tropiske skogland valgt en utviklingsmodell med vekt på raskt uttak av tilgjengelige naturressurser, uten hensyn til de omfat-

tende og langsiktige skadevirkningene av en slik tilnærming. Ødeleggelse av regnskogen gjennom tømmerhogst og massiv fjerning av skog til landbruks- og beiteformål har medført omfattende miljøødeleggelser, store klimagassutslipp og rasing av livsgrunnlaget til skogavhengige lokalsamfunn. Den norske regnskogsatsingen har vært viktig fordi den har tilbudt regnskogland finansiering for å velge en annen og mer bærekraftig utviklingsvei. For å lykkes må Norge derfor stille krav om at land de støtter faktisk tar slike framtidsrettede valg, og ikke bare mottar støtte til å fortsette med en ødeleggende business-as-usual-modell. Støtte til å øke industriell tømmerhogst i DR Kongo vil dessverre være et skritt i feil retning.

Forslagsstiller mener at Norge bør videreføre sitt engasjement for å bevare regnskogen i DR Kongo. Det er viktig at dette skjer innenfor rammer som sikrer en varig, positiv effekt for miljø og utvikling og

sikrer lokalbefolkningens rettigheter og som ikke i seg selv kan bidra til korrupsjon.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber regjeringen sikre at bevilgningene fra Norges klima- og skogsatsing er i tråd med målsettingene om å bidra til å redusere klimagassutslippene og å bevare naturskogens evne til å binde karbon. Det skal ikke brukes midler til å finansiere tiltak som vil øke klimagassutslippene og forringe naturskog, herunder tilrettelegge for og støtte industriell tømmerhogst i regnskog.

26. april 2017

Heikki Eidsvoll Holmås

